AZ MNB ZÖLD PROGRAMJA

2019. február 11.

Magyarország fenntartható felzárkózása céljából ez idáig az MNB elsősorban a gazdasági, pénzügyi és társadalmi területekre fókuszált. Mindezeken túl a jegybank – a fenntartható felzárkózás ökológiai dimenziójában – egy Zöld Program keretében különböző külső és belső, hazai és nemzetközi kezdeményezéssel is hozzá kíván járulni a klímaváltozás, mint hazánkat is súlyosan érintő ökológiai, gazdasági és pénzügyi kockázat mérsékléséhez, valamint Magyarország fejlesztéséhez.

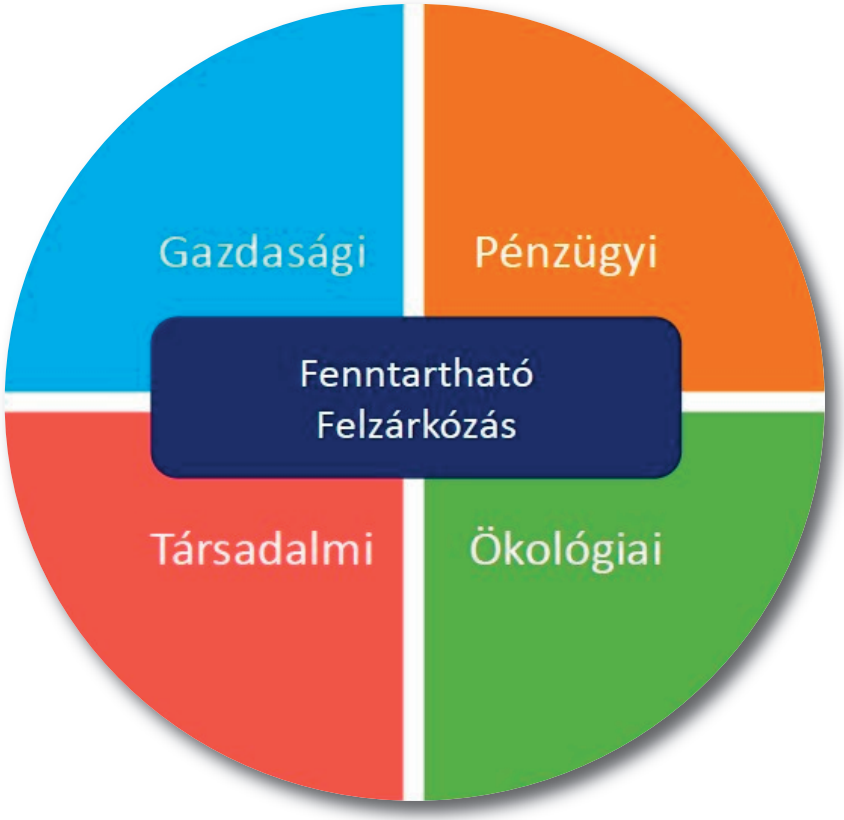

Bevezetés

Földünk ökoszisztéma-szolgáltatásainak súlyos sérüléséről, az egyre súlyosabb környezeti anomáliákról ma már átfogó és tudományosan részletesen feltárt képpel rendelkezünk. Ez utóbbi szerint egyes területeken egyértelműen és veszélyes mértékben átléptük a Föld biológiai eltartóképességének korlátait[1]. Az egyik legfontosabb környezeti anomália az üvegházhatású gázok kibocsátása, mely a klímaváltozás fő előidézője.

Az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testülete (IPCC) legfrissebb jelentése szerint legfeljebb másfél Celsius fokkal szabad megengedni a globális átlaghőmérséklet növekedését az iparosodás kora előtti szinthez képest[2] . Az ennél magasabb hőmérsékletemelkedés ugyanis rendkívül súlyos, széles körű és visszafordíthatatlan károkhoz vezetne, amely a lakosságot, a gazdaságot és a természeti környezetet egyaránt sújtaná. Mivel mostanra már 1 Celsius fokos az emelkedés, ezért a jelenleg tervezettnél lényegesen erőteljesebben és gyorsabban szükséges beavatkozni a gazdaság működésébe. A világnak 2050-re nulla (nettó) széndioxid kibocsátású működésre kellene átállnia.

A klímaváltozás és a kapcsolódó ökológiai problémák ezért mindenképp az egyik legfontosabb külső kockázati tényezőt jelentik a társadalmak és gazdaságok működésére nézve, és ezen keresztül vélhetően a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása szempontjából is. Az ökológiai eredetű társadalmi, gazdasági veszélyek súlyosságát egyre többen ismerik fel. A World Economic Forum legfrissebb globális kockázati felmérése alapján például a megkérdezett gazdasági és politikai döntéshozók, kutatók mind a legnagyobb valószínűségű, mind pedig a legnagyobb potenciális hatású kockázatok között a környezeti jellegűeket emelték ki leginkább. Sokatmondó azonban, hogy ugyanezen megkérdezettek – e kockázatok jelentőségének felismerése mellett – éppenséggel a klímaváltozás megfékezésére irányuló törekvések megbukását is a legfontosabb kockázatok között említik (1. ábra)[3].

> *"Könnyen lehet, hogy amikorra a klímaváltozás világos és jelenlegi veszéllyé válik a pénzügyi stabilitásra nézve, már túl késő lesz, hogy stabilizáljuk a két fokos hőmérséklet-emelkedést." (Mark Carney, a Bank of England kormányzója)**

1. ábra: A World Economic Forum globális felmérésében legfontosabbnak értékelt kockázatok

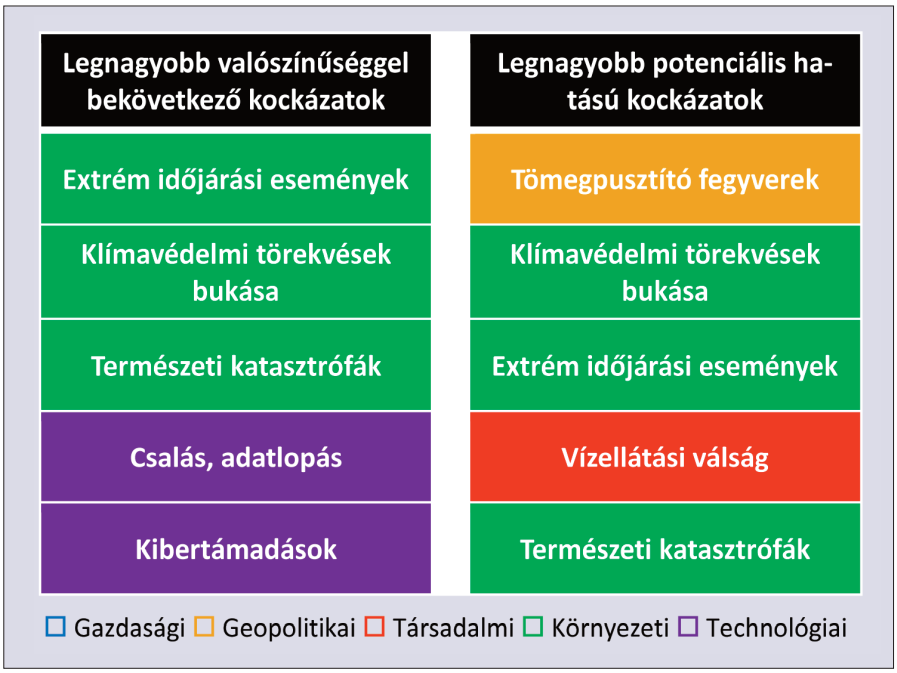

Forrás: World Economic Forum (2019)

[1] Lásd bővebben például: www.millenniumassessment.org; Steffen az al (2015): Planetary boundaries: Guiding human development on a changing plane. Science, 2015. február 13; Vol. 347, Issue 6223;
[2] Lásd bővebben: https://www.ipcc.ch/assessment-report/sr/
[3] World Economic Forum (2019): The Global Risks Report 2019

Amennyiben az éghajlatváltozást nem sikerül megfékezni, illetve korlátok közé szorítani, úgy annak fizikai hatásai a jelenleginél is sokkal erőteljesebben érzékelhetőbbek és egyre súlyosabbak lesznek. E fizikai hatások között a mezőgazdaságot sújtó ismétlődő és elhúzódó aszályok, hőhullámok, tüzek, illetve – az egészségügyi hatásokon keresztül – a munkaerő termelékenységének romlása emelendők ki. Az extrém időjárási események az infrastrukturális, illetve a gyártási létesítményekben is károkat okozhatnak. E hatásokat immár a hitelminősítők is több éve figyelembe veszik hosszú távú előrejelzéseikben[4].

A klímaváltozás és annak fizikai hatásainak mérséklése csak a gazdaság mély, strukturális átalakításával valósulhat meg. Ez azonban jelentős átállási hatásokkal és kockázatokkal jár. Ilyenek a klímabarát, nulla vagy ahhoz közeli üvegházhatású gázkibocsátással működő gazdaság megvalósításához szükséges radikális környezetpolitikai szigorítások (emisszió-korlátozás vagy adóztatás, egyes szennyező technológiák betiltása), és az ezzel együtt járó, gyorsan megvalósuló technológiai csere. E hatásokhoz (remélhetőleg) a kereslet és a szintén gyorsan alkalmazkodó fogyasztói preferenciák is illeszkednek majd. Miközben e változások alapvetően társadalmilag kedvezőek és kívánatosak, ha túl későn (és emiatt szükségszerűen drasztikus jelleggel) valósulnak meg, úgy a gazdaság és a pénzügyi rendszer számára jelentős kockázatokat is jelentenek.

Így tehát elmondható: ha esetleg az üvegházhatású gázkibocsátás csökkentésére irányuló törekvések kudarcot vallanak, úgy az éghajlatváltozás fizikai hatásai lesznek dominánsak. Amennyiben viszont az erőteljes klímavédelmi intézkedések csak későn valósulnak meg, úgy a gazdaság átállása lesz sokkszerű, azaz az átállási hatások lesznek a meghatározók (2. ábra). Ezek a gazdasági hatások természetesen a pénzügyi közvetítőrendszer „mérlegébe” is átgyűrűznek a bankok, biztosítók, befektetési szolgáltatók hitelein, saját vagy ügyfelek által elhelyezett befektetésein, illetve biztosítási szerződésein keresztül.

2. ábra: A különböző üvegházhatású gázkibocsátási pályák hatása a gazdaságra és a pénzügyi szektorra

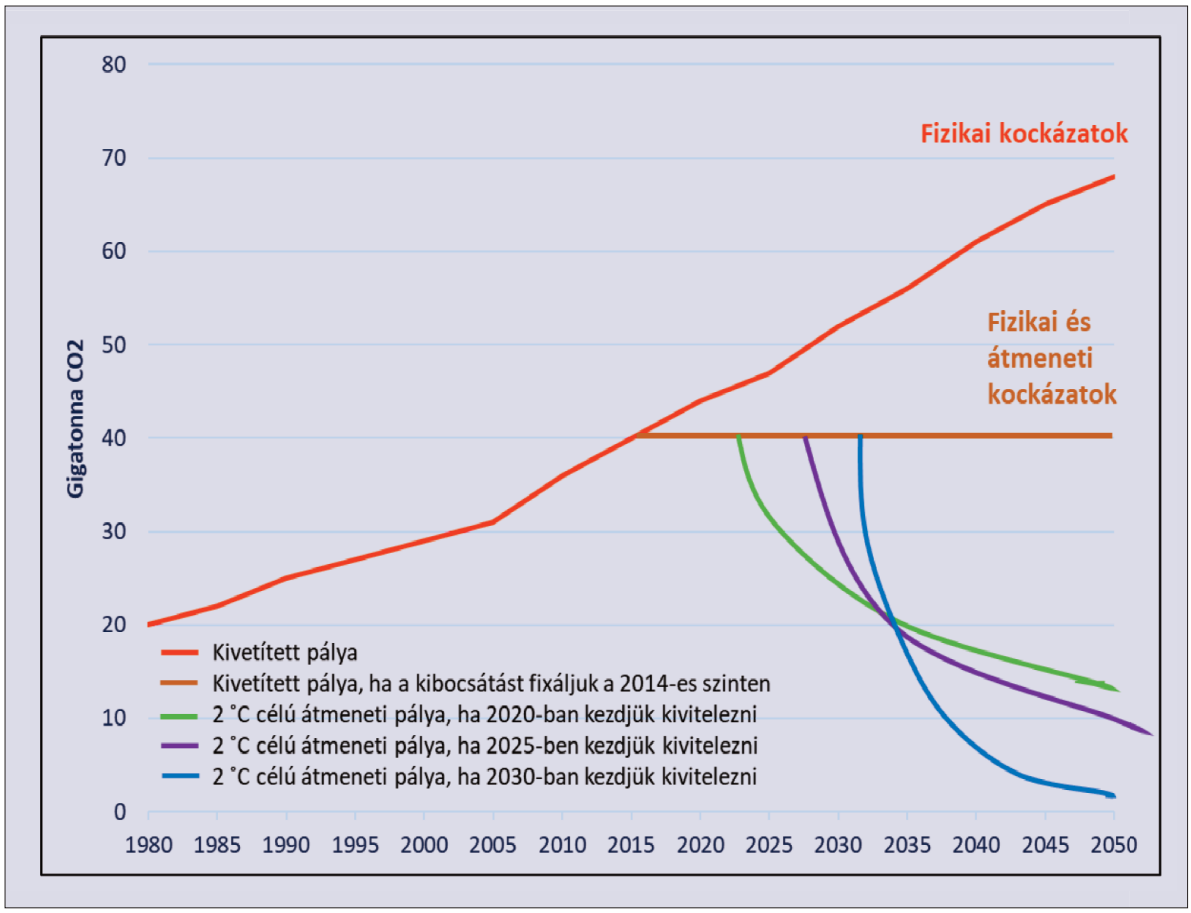

Forrás: Bank of England (2017)

[4]Lásd bővebben például: STANDARD & POOR'S (2014): Climate Change Is A Global Mega-Trend For Sovereign Risk.

A zöld pénzügyek dinamikus növekedése

A kockázatok mellett azonban az éghajlatváltozás üzleti lehetőségeket is jelent: egyes gazdasági szereplők akár profitálhatnak is a fizikai vagy az átállási hatásokból. A pénzügyi szektor szempontjából kiemelendő, hogy a környezetileg fenntartható gazdaságra való átállás olyan beruházási igényt generál, amelyet közpénzekből lényegében lehetetlen lenne finanszírozni, tekintettel a nemzetgazdaságok fiskális korlátaira. Egy 2014-es becslés szerint 2030-ig a klímabarát gazdasághoz szükséges infrastruktúrák nagyságrendileg 93 ezer milliárd dolláros beruházást igényelnének[5]. Feltétlenül szükséges tehát, hogy a pénzügyi intézmények a jelenleginél több tőkét közvetítsenek a zöld fejlesztések, beruházások felé.

Ez utóbbi üzleti lehetőséget felismerve világszerte számos intézmény indított zöld pénzügyi szolgáltatási (green finance) üzletágat. Ennek keretében a hitelek, befektetések és egyéb termékek valamilyen környezeti szempontból releváns célhoz vannak kötve. A paletta igen széles, így az egyszerű, napelemvásárlást finanszírozó hiteltől a széndioxid-kibocsátási jogokkal való kereskedés kockázatait fedező derivatívákig szinte felsorolhatatlan típusú, és sokszor rendkívül innovatív termékek jelentek meg a piacon.

A volumenek rendkívül alacsony bázisról indulva gyorsan növekednek. A green finance egyik legfontosabb szegmense, a zöld kötvények[6] éves kibocsátása például az elmúlt három évben lényegében megötszöröződött (3. ábra)[7].

3. ábra: Fenntarthatósággal kapcsolatos kötvények éves globális kibocsátása (mrd USD)[8]

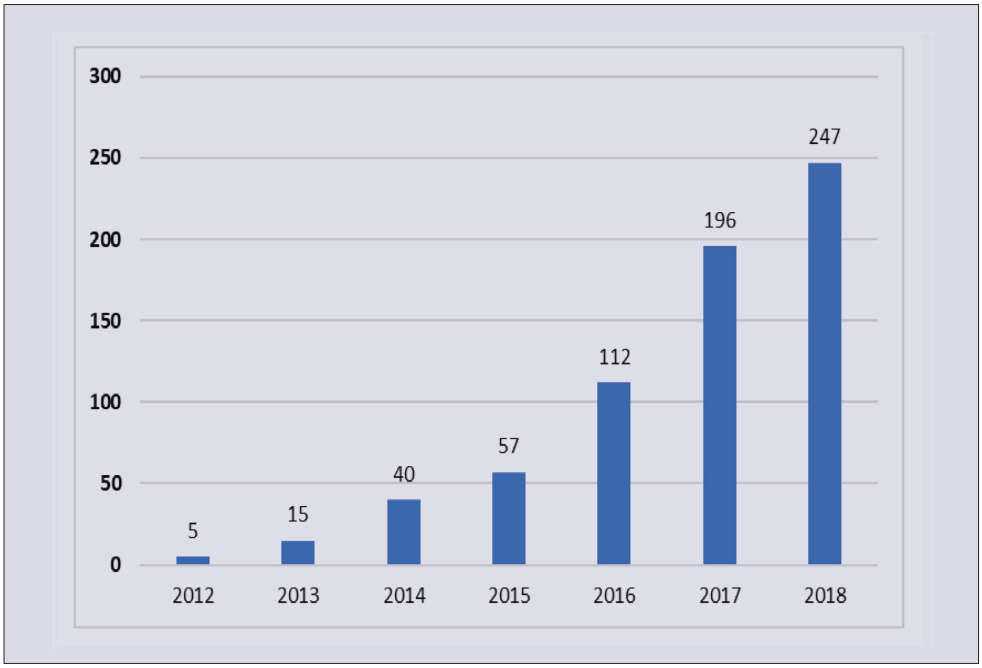

Forrás: BloombergNEF, Bloomberg L.P., Brief.com

A klímaváltozás és a környezeti anomáliák tehát több okból is fontosak a pénzügyi szektor szempontjából. Egyrészt, mint a társadalom és a gazdaság egészére, és különösen egyes szektorokra (melyek a hitelek, befektetések felvevői, célcsoportjai, illetve akár finanszírozói) erőteljesen és ma még kevéssé feltárt módon ható megatrend. Másrészt mint egy gyorsan növekvő pénzügyi szolgáltatási szegmens, a green finance kiváltója, vezérlője.

[5]Forrás: New Climate Economy (2015): Catalyzing International Cooperation for Growth and Climate Action. Global Commission on the new Climate Economy.
[6]A zöld kötvények olyan kötvények, melyek esetében a kibocsátó vállalja, hogy a begyűjtött forrásból valamilyen környezetileg pozitív beruházást hajt végre.
[7]A 2018. évi, közel 250 milliárd dolláros teljes kibocsátási összeg ugyanakkor még messze eltörpül a globális kötvénypiac sokezer milliárd dolláros méretéhez képest.
[8]A fenntarthatósággal kapcsolatos kötvények kategóriájába nem csak zöld, hanem egyéb kötvények is beletartoznak, bár előbbiek jelentik a messze legfontosabb tételt.

A felügyeletek, központi bankok erősödő szerepvállalása

Mindezekre tekintettel a felügyeleteknek, és így a Magyar Nemzeti Banknak (MNB) – mint integrált, felügyeleti funkciót is ellátó központi banknak – is fontos, hogy egyre inkább stratégiai prioritásként kezelje a klímaváltozást, illetve általában a környezeti fenntarthatóság ügyét.

*"A változó éghajlat nemcsak a bolygó lakosaiként érint minket, hanem bankárokként és bankfelügyelőkként. Szerencsére számos hatóság felismerte, hogy többet kell tennünk e téren, de a munka még kezdeti fázisban van." (Sabine Lautenschläger, az EKB Felügyeleti Tanácsának alelnöke)***

Világszerte egyre több felügyelet számára értékelődnek fel a zöld pénzügyek és az ökológiai kockázatok. A G20-ak felügyeleteit, jegybankjait tömörítő Pénzügyi Stabilitási Tanács (Financial Stability Board) az elmúlt években kiemelt témaként kezelte a klímakockázatokat. A szervezet 2017-ben publikálta részletes ajánlásait, amely a nagyvállalatokat, illetve nagy pénzügyi intézményeket hívja fel e kockázatok mélyebb, szofisztikáltabb elemzésére, illetve a releváns adatok közzétételére[9]. Az FSB ajánlásaira épülve – az Európai Unió formálódó fenntarthatósági pénzügyi csomagjához hasonlóan (az ún. Sustainable Finance jogalkotási kezdeményezés) – várhatóan számos nemzeti vagy nemzetek feletti szabályozás jön majd létre[10].

Ha az egyes országokat tekintjük, Európában az angol, a francia és a holland központi bank jár leginkább élen a klímaváltozás kockázataival kapcsolatos elemzések indításában, a zöld pénzügyek felkarolásában. A kínai, a japán és más ázsiai felügyeletek és jegybankok is hamar felismerték a téma jelentőségét, sőt az elmúlt években Dél-Amerika több országában is figyelemreméltó zöld pénzügyi kezdeményezések születtek. E külföldi példák az MNB Zöld Programja számára is releváns, hasznos tapasztalatokkal szolgálnak.

„Zöld" pénzügyi felügyeleti példák külföldön

Hollandiában a felügyeleti szerepet is ellátó központi bank (DNB) 2016-ban megalapította a Fenntartható Pénzügyek Platformját. Ennek keretében a piaci szereplők, a felügyeleti hatóság és a kormányzat közösen dolgoznak a zöld pénzügyek erősítésén, többek közt a legjobb gyakorlatok és tapasztalatok megosztásán keresztül. A felügyelet nemrég felhívta a bankokat és biztosítókat, hogy kockázatkezelésükben erősítsék az előretekintő elemeket, és stressz tesztekkel, érzékenységvizsgálatokkal minél inkább próbálják meg az éghajlatváltozás eljövendő hatásait figyelembe venni a jelenkori üzleti, kockázatvállalási döntésekben. A DNB egyben saját stressz teszt fejlesztését is elkezdte, mely a klímaváltozás átállási kockázatait állítja a fókuszba.

Indonéziában több évtizede kötelező a nagy összegű hitelekről való döntés előtt környezetvédelmi hatáselemzést végezni, és azt is értékelnie kell a bankoknak, hogy az ügyfél milyen lépéseket tett a környezet megőrzése érdekében. A kormányzat és a felügyelet 2015-ben egy számos elemből álló Fenntartható Pénzügyek Útitervet fogadott el, melynek keretében egy átfogó ernyőszabályozást, valamint új felügyeleti iránymutatásokat is lefektettek. Mindezekhez kapcsolódóan képzési, oktatási programokat indítottak a környezet fenntarthatóságról mind a piaci szereplőknek, mind a felügyelőknek.

Brazíliában a felügyeleti funkciót is ellátó jegybank új előírásként 2014-ben megkövetelte, hogy a környezeti és a társadalmi kockázatok kezelése beépüljön a bankok „rendes" kockázatkezelésébe, építve a brazil bankszövetség fenntarthatósági témájú önszabályozására. A Bázel III keretében a belső tőkemegfelelési értékelési folyamat (az ún. ICAAP) keretében is elvárják a környezeti kockázatok figyelembevételét, a hitelintézetek pedig rendszeresen adatot szolgáltatnak a zöld gazdaságba áramló hitelekről, illetve befektetésekről.

[9] FSB Task Force on Climate Related Disclosures (2017):
[10] Lásd bővebben: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en

Az MNB Zöld Programja

A magyar jegybank a Zöld Programon keresztül is – törvényi mandátumának megfelelően – támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását, valamint a rendelkezésére álló eszközökkel a kormány gazdaságpolitikáját.

Az Országgyűlés által 2018 őszén elfogadott második Nemzeti Éghajlatvédelmi Stratégia rámutat, hogy Magyarország az éghajlatváltozás valószínűsíthető következményeit tekintve Európa egyik legsérülékenyebb állama. Gazdag vízkészleteink, termőföldjeink, erdeink, változatos élővilágunk tartós megóvása nemzetstratégiai jelentőséggel bír, ugyanakkor a klímaváltozás és más környezeti kihívásokra hatásos választ csak összehangolt, távlatos koncepciók adhatnak[11]. Az idézett éghajlatvédelmi stratégia értelmében Magyarország fokozatosan áttér az alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra. A dekarbonizáció megvalósítása a tervek szerint nem jelent versenyképességi korlátot a magyar gazdaság számára, sőt az innováció és a zöldgazdaság fejlesztése révén hozzájárulhat a termelő ágazatok modernizációjához és Magyarország újraiparosításához is.[12]

Az MNB a Nemzeti Éghajlatvédelmi Stratégia, a nemzetközi tapasztalatok, valamint saját elemzései, prioritásai és mandátuma alapján Zöld Programját három pillérre építi.

I. pillér: A pénzügyi szektorra vonatkozó programpontok

Ökológiai és pénzügyi kockázatok elemzése: Az MNB, mint pénzügyi felügyeleti hatóság szempontjából az egyik legfontosabb feladat és felelősség annak feltárása, hogy a klímaváltozás (illetve egyéb ökológiai anomáliák) – mint széleskörű társadalmi, gazdasági hatásokkal együtt járó megatrend – milyen kockázatokat jelent a pénzügyi intézményekre, illetve esetleg ezek ügyfeleire nézve. Ez a kockázati tényező mindeddig lényegében kívül esett mind a felügyeletek, mind a pénzügyi szervezetek kockázatkezelésének, üzleti tervezésének látókörén (értelemszerűen leszámítva a fizikai hatásokkal régóta foglalkozó biztosítási szektort és biztosításfelügyeletet).

[11] 23/2018. (X. 31.) OGY határozat, 6-9. oldal
[12] 23/2018. (X. 31.) OGY határozat. 14-15. oldal

Ennek oka, hogy az éghajlatváltozás (és általában a környezeti anomáliák) esetében hosszú, több évtized alatt elnyújtva jelentkező jelenségről van szó. Ez egyrészt meghaladja a pénzügyi szektor hiteleinek, befektetéseinek és egyéb ügyletekkel kapcsolatos döntéseinek időhorizontját, futamidejét, másrészt pedig igen nehezen modellezhető következményekkel jár. Ráadásul a nemzetközi környezetpolitikai beavatkozásokkal, szigorításokkal, klímavédelmi törekvésekkel kapcsolatban is számos bizonytalanság merült fel korábban, melyek a párizsi klímamegállapodás után is jelentős mértékben fennállnak.

A felügyeletnek és a pénzügyi szektornak így többféle forgatókönyvet kell elemeznie. Fel kell készülni arra az eshetőségre, hogy a klímaváltozás mederben tartása meghiúsul, illetve arra a szcenárióra is, hogy a reálgazdaság klímabarát „üzemmódra" való átállítása ugyan megvalósul, de az nem fokozatosan, hanem megkésve, és így kényszerű hirtelenséggel megy végbe. Az elemzéseknek ezért ki kell terjednie az éghajlatváltozás fizikai (például mezőgazdaság, turizmus) és átállási (energiatermelés, hagyományos autóipar stb.) hatásainak kitett szektorok mélyebb analízisére. Az MNB hatáselemzései alapul szolgálhatnak a Zöld Programba foglalt további lépéseknek, a feltárt esetleges kockázatok csökkentésére irányuló intézkedéseknek, illetve akár szabályozási változtatásoknak is.

Pénzügyi szolgáltatások zöldebbé tétele, mobilizálása: Magyarország ökológiai értelemben vett fenntartható felzárkózásához a források „zöld" irányba terelésével rendkívül nagy mértékben hozzá tudna járulni a pénzügyi közvetítőrendszer. Ezen ökológiai szempontból kívánatos tőkeáramlásnak, tőkeátrendeződésnek lehetőleg a prudenciális kockázatok és a fogyasztók által vállalt pénzügyi kockázatok növekedése nélkül (esetleg csökkenése mellett) kellene megvalósulnia. Ennek érdekében az MNB a korábbinál mélyebben vizsgálja majd a pénzügyi intézmények által forgalmazott, „zöld" termékeket, amelyek jelenleg elsősorban a befektetési alapok körében érhetők el.

Értelemszerűen mind pénzügyi stabilitási, mind pedig ökológiai szempontból az lenne kívánatos, hogy a – remélhetőleg egyre inkább – pénzügyileg és környezetileg is tudatos befektetők megfelelő információkat kapjanak a zöld termékek pénzügyi kockázatairól és környezeti hasznosságáról, annak érdekében, hogy a megtakarításuk a tudatosan vállalt kockázat mellett ténylegesen a remélt célt szolgálja.[13] Mindezek érdekében az MNB bátorítani, ösztönözni kívánja a zöld pénzügyi termékkel kapcsolatos jó gyakorlatokat, míg az esetleges hiányosságok esetében azok korrekcióját várja majd el.

A meglévő zöld termékek vizsgálatán túl az MNB a Zöld Program keretében megvizsgálja azt is, hogy erősítendőek-e a környezeti szempontok a „normál" hitelekre, illetve más pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó (pénzügyi intézményi) döntésekben, termékparaméterekben. Mind kockázatkezelési, mind ökológiai szempontból hasznos és a jövőben egyre inkább felértékelődik, ha a hitelezők a hiteldöntések során a környezeti hatásokat (például egy projekt kapcsán a szennyezés veszélyét vagy éppen a klímaváltozással kapcsolatos átállási hatásokat) kellő módon figyelembe veszik. E téren egyes hitelintézetek már most is jó gyakorlattal járnak élen, mint például az ún. Egyenlítő Elvek (Equator Principles) alkalmazói.

Természetesen hasonló szemlélet nemcsak a banki, de a biztosítói vagy más pénzügyi szektorbeli működésben is megjelenhet. Az MNB a Zöld Program keretében megvizsgálja, hogy célszerű és indokolt

Az Egyenlítő Elvek

Az Egyenlítő Elveket (Equator Principles, „EP") aláíró bankok vállalják, hogy bizonyos (nagyobb értékű) projekthitelek folyósítása előtt alapos környezeti hatásvizsgálatot végeztetnek szakértőkkel, valamint azt, hogy amennyiben a projekt környezeti terhekkel jár, akkor ezen hatások minimalizálására vagy ellentételezésére törekszenek – mindezt transzparens módon, éves sztenderd közzételek útján. Az aláíró bankok között ma nincsen magyarországi hitelintézet, bár egyébként is kevés, az EP szempontjából releváns méretű és jellegű projekthitelt folyósít a magyar bankrendszer. Mindazonáltal az EP, mint külföldi jó példa említést érdemel a magyar pénzügyi rendszerre vonatkozó Zöld Programban.

[13]Természetesen olyan befektetők is vannak, akik nem a remélt pozitív környezeti hatás, hanem egyszerű profitmegfontolásokból keresnek klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi eszközöket, de ez esetben is ugyanúgy fontos a megbízható információ a mögöttes befektetésről, beruházásról.

lenne-e például a biztosítási termékek körében is ösztönözni, hogy azok a zöld irányba orientálják a forrásokat. Jelenleg például egy elektromos gépjármű cascoja vagy éppen egy napelemmel felszerelt lakóház biztosítása (a magasabb vagyoni érték miatt) jellemzően drágább, mint egy – minden más paraméterében hasonló – „hagyományos" autó vagy éppen lakás biztosítása.

Az előbbiek kapcsán említendő, hogy a nemzetközi pénzügyi szabályozásban a közelmúltban napirendre kerültek olyan javaslatok, hogy prudenciális ösztönzőkkel (például kedvezőbb tőkekövetelményekkel) is orientálják a bankokat, biztosítókat és egyéb pénzügyi szereplőket, hogy eszközeiket még inkább a klímavédelem és egyéb zöld ügyek szolgálatába állítsák. Az MNB részt vesz az erre vonatkozó szakmai stratégiai gondolkodásban. Saját, valamint a társhatóságok hatásvizsgálataira alapozva kíván döntést hozni a dilemmában, olyan megoldásra törekedve, mely egyszerre erősíti a pénzügyi stabilitást és szolgálja a környezeti fenntarthatóságot.

> *"Fejlődő országként az a kihívás áll előttünk, hogy a zöld pénzügyeket általánossá tegyük annak érdekében, hogy a környezeti hatás mint szempont beépüljön az üzleti alapon hozott hitelezési döntésekbe (...)"*** (R.S. Gandhi, a Reserve Bank of India alelnöke)*

A magyar jegybank további piacfejlesztő lépéseket is elemez, mérlegel a green finance szegmens erősítése érdekében. Ezek megalapozásához első lépésként szükséges részletesen feltérképezni a keresleti (zöld beruházási igények) és a kínálati (jelenleg elérhető finanszírozási formák és volumenek) oldal „egyenlegét" is. Ezen elemzés nemcsak azt segíthet feltárni, hogy van-e finanszírozási rés, de olyan ígéretes új típusú pénzügyi eszközök potenciális hazai hasznosításához is orientációt nyújthat, mint amilyenek például a zöld kötvények.

A piaci szereplők zöldítésének ösztönzése: Bár a pénzügyi intézmények hitelezési, befektetési, közvetítői és egyéb tevékenysége összességében jóval nagyobb hatással van a környezetre, mint önmagában ezen piaci szereplők operatív működése, mégis indokolt, hogy az MNB Zöld Programja ez utóbbi zöldebbé tételére is kiterjedjen. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a környezeti szempontok érvényesítése akkor valósulhat meg a pénzügyi szolgáltatásokban, ha a pénzügyi intézmény képes saját környezeti hatásait mérni, kontrollálni. Az MNB több módon is tervezi ösztönözni, segíteni a zöld működést.

Egyrészt, az MNB egy általa alapított díjjal ismeri majd el a legkiválóbb környezeti teljesítményeket a pénzügyi szektorban. A díjak odaítélése pályázatok alapján valósul majd meg. Az erre vonatkozó pályázati kiírás várhatóan 2019 tavaszán jelenik meg. A díj elsősorban reputációs értékével kíván ösztönzőt nyújtani a környezettudatos működés erősítéséhez. Az MNB, mint hatóság azt is megvizsgálja, hogy a piaci szereplőkre vonatkozó szabályozás fejleszthető-e oly módon, hogy az előírások lehetővé tegyék a pénzügyi intézmények még zöldebb működését. Összhangban a piaci szereplők digitalizációs törekvéseivel, az elmúlt időszakban – örvendetes módon – már egyre inkább papírmentessé vált a banki ügyintézés. Az MNB a Zöld Program keretében megvizsgálja, van-e még tér arra, hogy a szabályozás további papírmentesítést, illetve egyéb módon kisebb ökológiai lábnyomú működést tegyen lehetővé.

II. pillér: Társadalmi, nemzetközi kapcsolatok

Együttműködés bővítése a hazai partnerekkel: Az MNB a Zöld Programot a hazai klímaváltozással, illetve zöld pénzügyek szempontjából releváns kormányzati, piaci és társadalmi szereplőkkel szoros együttműködésben tervezi megvalósítani. Az éghajlatváltozással, klímavédelemmel, természeti környezettel foglalkozó minisztériumok, az egyéb kormányzati és nem kormányzati szervezetek, a fejlesztéspolitikai szereplők, valamint a pénzügyi szektor szervezetei mind-mind olyan speciális szereppel, tudással és kapacitással rendelkeznek, amelyek az MNB pénzügyi hatósági jogköreivel szinergiákat biztosíthatnak. Mindezeken túl a felsőoktatási intézményekkel való partnerség különösen fontos, így önálló alpontot képez a Zöld Programban (lásd alább).

Ismeretterjesztés, oktatás zöld pénzügyekkel kapcsolatban: A hosszantartó és átfogó hatás érdekében fontos a piaci szereplők, az elemzők és a lakosság tudatosságának, pénzügyi és ökológiai kockázatok, trendek közötti összefüggésekre vonatkozó ismereteinek bővítése. Az MNB Zöld Programja keretében ezért a Budapest Institute of Banking, és az egyetemi közgazdasági képzéseiben segíti majd a zöld pénzügyek megjelenését. Az egyre bővülő tudásanyag gyűjtésére és megosztására az MNB egy dedikált honlap elindítását is tervezi.

Aktív részvétel a klímakockázatokkal, zöld pénzügyekkel kapcsolatos nemzetközi munkában: Az MNB Zöld Programja sikerességéhez rendkívül fontos a nemzetközi kapcsolatok kiépítése, szélesítése a klímakockázatokkal és a zöld pénzügyekkel kapcsolatos nemzeti tapasztalatok megosztása érdekében. E célból az MNB (Közép-Európából első hatóságként) 2019 januárjában csatlakozott a Central Banks and Supervisors Network for Greening the Financial System elnevezésű globális jegybanki-felügyeleti kezdeményezéshez. Az MNB a szervezet mindhárom munkaterületébe bekapcsolódott. A klímaváltozás és az ökológiai kérdések mikroprudenciális (a pénzügyi intézmények egyedi stabilitására fókuszáló), valamint makropénzügyi dimenziójának vizsgálatán túl a pénzügyi rendszer zöldebbé tételére irányuló nemzetközi erőfeszítésekben is részt vesz.

Network for Greening the Financial System (NGFS)

A szervezetet 2017 decemberében Párizsban az „Egyetlen Bolygó" konferencián nyolc központi bank és felügyelet alapította. Az NGFS célja, hogy támogassa a párizsi klímamegállapodás megvalósításához szükséges globális választ, erősítse a pénzügyi rendszer kockázatkezelését, valamint hogy - a környezeti fenntarthatóság érdekében - mobilizálja a forrásokat a zöld és alacsony fosszilis tartalmú beruházások finanszírozására. A szervezet fontos alapelve a tapasztalatokkal, elemzési és kutatási eredményekkel kapcsolatos tudásmegosztás, a legjobb gyakorlatok felismerése és terjesztése az NGFS berkein belül és azon kívül is. Az NGFS 2018. október 11-én publikálta első jelentését, melyben az eddigi felügyeleti, jegybanki zöld kezdeményezéseket foglalták össze. A szervezet tagsága egyre bővül, így ma már minden kontinens képviselteti magát benne: részt vesznek munkájában európai (például az angol, német, francia, holland), ázsiai (például a kínai, japán, szingapúri), amerikai (mexikói) és afrikai (marokkói) hatóságok, sőt az ausztrál és az újzélandi központi bank is tagja.

Az MNB aktívan részt vesz a készülő EU-s szabályozások (első körben, a jelenleg napirenden lévő ún. Sustainable Finance szabályozási csomag) részleteinek Európai Szabályozó Hatóságok általi kidolgozásában is.

III. pillér: Az MNB működésének további zöldítése

Az MNB saját ökológiai lábnyomának további csökkentése: A Zöld Program hitelességének és ezen keresztül sikerességének alapvető feltétele, hogy az MNB maga is demonstrálni tudja, hogy élen jár a környezetileg fenntartható működés megvalósításában. Bár a jegybank folyamatosan tesz azért, hogy operatív működése környezetbarát legyen, külsőleg auditált, fejlett környezetvédelmi vezetési hitelesítési rendszert is működtet[14], a munkavállalók bevonása és interaktív képzése mellett további zöld intézkedésekre törekszik. Az MNB a Zöld Iroda kampányban meg kívánja szerezni, és folyamatosan fenntartani a Zöld Iroda minősítést.

Az MNB saját környezeti közzétételeinek további bővítése: A környezeti fenntarthatóság iránti elkötelezettség egy bevett indikátora, ha egy szervezet saját ökológiai lábnyomát nemcsak méri, de az azzal

[14]Lásd bővebben: https://www.mnb.hu/a-jegybank/informaciok-a-jegybankrol/a-felelos-jegybank/kornyezetiranyitasi-rendszer

kapcsolatos adatokat közérthetően közzé is teszi. A nemzetközi pénzügyi szabályozás a nagybankokat és a nagyvállalatokat a klímaváltozás szempontjából részletesebb és mélyebb közzétételekre sarkallja. Az MNB – amely jelenleg is publikál adatokat környezeti teljesítményéről – e téren is élen kíván járni. Ennek megfelelően a jegybank a jövőben éves jelentésében bővíti környezeti szempontokra vonatkozó közzétételeit.

Az MNB Zöld Programja folyamatosan felülvizsgálandó, új és új elemekkel bővülő élő, organikus kezdeményezés. A jegybank így az előrehaladás során további híreket, részleteket publikál Zöld Programjáról. A programmal kapcsolatos javaslatokat, észrevételeket a zold.penzugyek@mnb.hu címre várunk.

Az idézetek forrásai:

*Mark Carney (2018): A Transition in Thinking and Action. Speech at the International Climate Risk Conference for Supervisors, De Nederlandsche Bank, Amsterdam, 6 April 2018. Internetes elérhetőség: https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/speech/2018/a-transition-in-thinking-and-action-speech-by-mark-carney.pdf

** Sabine Lautenschläger (2018): Ten years after the crisis – risks, rules and supervision. Speech at the 13th ASBA-BCBS-FSI High-Level Meeting on Global and Regional Supervisory Priorities in Nassau, Bahamas, 30 October 2018. Internetes elérhetőség:
https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp181030.en.html

*** R. S. Gandhi (2017): Green finance - early initiatives. Keynote speech at the launch of the Final UNEP India Inquiry Report titled "Delivering a Sustainable Financial System in India", Mumbai, 29 April 2016.